

مسیر تاریخی اقتصاد ایران

مسیر تاریخی اقتصاد ایران

الف. وضعیت اقتصاد ایران در دوران باستان

کشورمان از دوران باستان جایگاه ویژه‌ای در اقتصاد جهان داشته است که دلایل آن عبارت‌اند از:

- ۱) وسعت و پهناوری جغرافیایی، ۲) برخورداری از منابع طبیعی
- ۳) قرار گرفتن در چهارراه بین‌المللی (تلاقی سه قاره آسیا، اروپا و آفریقا)
- ۴) وجود حکومت‌ها و سلسله‌های بزرگ، ۵) لشکرکشی‌ها و جنگ‌ها
- ۶) پهناوری، مرزهای ایران باستان، ۷) جاده ابریشم
- ۸) تجارت با چین و امپراتوری روم

ب. وضعیت اقتصاد ایران در هفت قرن شکوفایی تمدن اسلامی

نمایش جلوه‌هایی از پیشرفت اندیشه اقتصادی

تأمین مالی مراکز علمی

عمران و آبادنی و ساخت زیرساخت‌ها و موقوفات

پایه‌گذاری قواعد و اساس اقتصادهای موفق آسیای میانه، آسیای غربی و جنوب غربی، شمال آفریقا و جنوب اروپا براساس احکام اقتصادی اسلامی
 پ. وقعیت اقتصاد ایران در دوران حکومت صفویه

وضعیت	دوران	ردیف
یکپارچگی سیاسی، اقتصاد یکپارچه و مستقل و هماهنگ با لایه‌های دینی، اجتماعی و فرهنگی کشور	نیمه اول حکومت صفویه	۱
ساخت بناها، عمران بندرها و بازارها، مدارس علمی، کاروانسراها، مساجد و فعالیت‌های عام‌المنفعه و خیریه	رونق و آبادانی اقتصاد ایران تا اواسط حکومت صفویه	۲
تضعیف اقتصاد ایران به علت عدم آگاهی حاکمان وقت از موقعیت جهان و وظایف خطیر تاریخی خود در نتیجه ← آغاز نکردن جریان پیشرفت و نوسازی با انتخاب روش درست بهره‌برداری از اوضاع خاص زمان	دوران پایانی حکومت صفویه	۳

ت. وضعیت اقتصاد ایران در دوران حکومت قاجار

فرصت طلایی ایران برای جبران کاستی‌ها و پیشرفت باتوجه به ناکفایتی حکام قاجار میسر نشد، چرا که تلاش حاکمان صرف موارد زیر می‌شد:

- تحکیم پایه‌های حکومت خود
- افزودن بر خزانه از طریق غارت دسترنج مردم
- اعطای امتیازات به وابستگان و خادمان
- تأمین هزینه‌های گزاف دربار
- سفرهای خارجی و تجملات

ویژگی‌های اقتصاد ایران در دوران حکومت پهلوی:

- ۱- جدا شدن اقتصاد ایران از ابعاد هویتی، فرهنگی، اجتماعی، تاریخی و دینی خود
- ۲- وابستگی اقتصاد به بیرون از مرزها و قدرت‌های بزرگ به جای تکیه بر پایه‌های بومی و درون‌زای داخلی و ملی خود
- ۳- تعدی حکومت بر موقوفات و مالکیت‌های خصوصی و عمومی
- ۴- واگذاری منابع نفتی و معدنی به بیگانگان

- ۵- اجرای برنامه موسوم به انقلاب سفید (آخرین لطمه بر بدنه اقتصاد کشاورزی و روستایی)
- ۶- نبود تغییر در اقتصاد ایران علی‌رغم ایجاد زمینه‌های قانونی (قانون تجارت، قانون تعاونی‌ها و ...)، زیرساخت‌های مواصلاتی (خط آهن، پل، راه)، گسترش مدارس و بهبود بهداشت
- ۷- ضعف در اقتصاد با وجود امنیت نسبی
- ۸- نوسازی و توسعه ایران به صورت ظاهری و سطحی با صنایع مونتاژ
- ۹- افزایش درآمدهای نفتی نتیجه
- ۱۰- حضور گسترده دولت در عرصه اقتصادی
- ۱۱- پدید آمدن نظام نوینی در مالیات‌گیری و بودجه‌بندی کشور و بهبود بعضی از شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی و انسانی
- ۱۲- افزایش درآمدهای نفتی نتیجه
- ۱۳- قرار گرفتن ساختارهای اساسی اقتصاد کشور زیر سلطه و برنامه‌ریزی بیگانگان

ج. اقتصاد ایران بعد از پیروزی انقلاب اسلامی

تأکید بخش اقتصادی قانون اساسی بر:

- اقتصاد مردمی
- نفس سلطه بیگانگان و استقلال اقتصادی
- حقوق اقتصادی شهروندان
- عدالت اقتصادی
- اقتصاد مقاومتی و استقلال اقتصادی

مدرسه مجازی آینو